

Arbitrážny tribunál v otázke Juhočínskeho mora nie je legitímnym medzinárodným tribunálom

Veľvyslanec ČR na Slovensku Lin Lin.

Arbitrážny tribunál, ktorý bol dočasne zriadený na jednostrannú žiadosť Filipín, vydal 12. júla 2016 v otázke Juhočínskeho mora takzvané rozhodnutie s cieľom poškodiť územnú zvrchovanosť a morské práva a záujmy Číny v Juhočínskom mori. Čínska vláda a ministerstvo zahraničných vecí bezodkladne vydali *Vyhlasenie vlády Čínskej ľudovej republiky k teritoriálnej suverenite a morským právam a záujmom v Juhočínskom mori a Vyhlasenie Ministerstva zahraničných vecí Čínskej ľudovej republiky k rozhodnutiu Arbitrážneho tribunálu v otázke Juhočínskeho mora, ktoré jednostranne iniciovali Filipíny*. Tieto vyhlásenia znova potvrdili územnú zvrchovanosť a morské práva a záujmy Číny v Juhočínskom mori, zdôraznili, že toto rozhodnutie je neplatné a nemá záväznú moc a objasnili pevné stanovisko, že Čína toto rozhodnutie neakceptuje a neuznáva. Informačný úrad Štátnej rady Číny 13. júla vydal bielu knihu s názvom *Čína sa zaväzuje k urovnávaniu sporov s Filipínami v Juhočínskom mori prostredníctvom rokovaní*, ktorá systematicky vysvetľuje konzistentné stanovisko a politiku Číny v spore medzi Čínou a Filipínami v Juhočínskom mori a voči otázkam v Juhočínskom mori.

Zároveň som zaznamenal, že slovenské médiá tiež sledujú a informujú o rozhodnutí Arbitrážneho tribunálu a o otázke Juhočínskeho mora. Úprimne povedané, v niektorých správach jasne cítiť predsudky a ich obsah je často vzdialený od pravdy. Z tohto dôvodu si môže čitateľ vyvodit záver, že „Čína odmietnutím implementovať rozhodnutie Arbitrážneho tribunálu porušuje medzinárodné právo, čím poškodzuje svoju medzinárodnú reputáciu“. Aby mohli slovenskí priatelia komplexne pochopiť skutočnosti a fakty ohľadom otázky Juhočínskeho mora, 8. júla som vydal podrobné vysvetlenie v článku na webovej stránke Nového slova (www.noveslovo.sk). Tu by som sa rád zamerl na Arbitrážny tribunál v otázke Juhočínskeho mora a vysvetlil jeho skutočné pozadie, aby som tým vyjasnil niektoré nedorozumenia, ktoré médiá mohli v čitateľoch vyvolať.

V prvom rade, tribunál nie je medzinárodným súdom. Nemá žiadny vzťah k Medzinárodnému súdnemu dvoru (ICJ) v Haagu v rámci systému OSN.

Hoci má určitý vzťah s Medzinárodným tribunálom pre morské právo v Hamburgu (ITLOS), nie je jeho súčasťou. Tribunál nepatrí priamo pod Stály rozhodcovský súd (PCA) v Haagu, ale čiastočne s ním súvisí, súd mu len poskytuje služby sekretariátu a miestnosť na verejné konania, to je všetko.

Po druhé, zloženie tohto arbitrážneho tribunálu je v skutočnosti výsledkom politickej manipulácie. Tento arbitrážny tribunál sa skladá z piatich členov: okrem jedného člena, ktorého vybrali Filipíny, boli ostatní štyria členovia vymenovaní vtedajším predsedajúcim sudcom japonskej národnosti pánom Shunji Yanai. Kto to je? Bol a je sudcom Medzinárodného tribunálu pre morské právo, zároveň je predsedom Poradenského výboru obnovy ochrany právnych systémov vlády japonského premiéra Shinza Abe. Shunji Yanai tiež pomáhal vláde Shinza Abe zrušiť právo na kolektívnu sebaobranu, čím spochybňuje medzinárodné usporiadanie vzniknuté po druhej svetovej vojne. V neposlednom rade je pán Shunji Yanai aj bývalým veľvyslancom Japonska v USA. Podľa rôznych overených informácií a dôkazov významne manipuloval proces skladania Arbitrážneho tribunálu a opakovane ho ovplyvňoval.

Po tretie, zloženie Arbitrážneho tribunálu je problematické. Z piatich členov Arbitrážneho tribunálu sú štyria členovia z Európy, jeden z Nemecka, jeden z Francúzska, jeden z Holandska, jeden z Poľska, čo sú všetko členské krajiny EÚ. Ďalší člen pochádza z Ghany, avšak dlhodobo pôsobí v Európe. Je takýto tribunál reprezentatívny? V roku 1945 boli podpísané *Charta OSN a Dohovor OSN o morskom práve*, v ktorých sa uvádza: „Medzinárodné tribunály musia byť zložené zo zástupcov veľkých svetových kultúr a hlavných právnych systémov,“ pričom táto požiadavka platila aj pri zakladaní Medzinárodného tribunálu pre morské právo. Prečo to tak je? Práve preto, aby sa zaisťila reprezentatívnosť a autorita budúceho tribunálu. Medzinárodný súdny dvor má čínskych sudcov, Medzinárodný tribunál pre morské právo má čínskych sudcov, Stály rozhodcovský súd má tiež čínskych sudcov. Avšak medzi piatimi členmi Arbitrážneho tribunálu nie je ani jeden člen z Ázie a už vôbec nie z Číny. Rozumejú Ázii? Rozumejú ázijskej kultúre? Rozumejú problematike Juhočínskeho mora? Rozumejú zložitej ázijskej geopolitike? Rozumejú histórii Juhočínskeho mora? O aké schopnosti sa opierajú pri vnášaní spravodlivých súdov?

Po štvrté, kroky Arbitrážneho tribunálu zaskočili expertov z oblasti práva. Niektorí sudcovia pôvodne budili dojem, že ochraňujú určité záujmy, ale v priebehu procesu arbitráže sa úplne odvrátili od ich pôvodného postoja prezentovaného v ich vyhláseniach a článkoch. Jeden zo svedkov v písomnej výpovedi uviedol, že „najmenej dvanásť ostrovov súostrovia Nansha sa v topografii oceánov považuje za ostrovy, na základe čoho je možné nárokovať si dvesto námorných míľ výhradnej ekonomickej zóny,“ ale počas výpovede pred Arbitrážnym tribunálom vypovedal: „Nie je tam ani jeden“. Čo je to za odborníka? Je pofutovaniahodné,

že Arbitrážny tribunál prijal jeho stanovisko bez ďalšieho zisťovania, overovania a skúmania.

Po piate, päť sudcov Arbitrážneho tribunálu poskytuje platenú službu. Plat a odmenu sudcov Medzinárodného súdneho dvoru a sudcov Medzinárodného súdu pre morské právo spravida hradí OSN s cieľom ochrániť ich nezávislosť a spravodlivosť. Títo piati sudcovia sú však platení Filipínami, a pravdepodobne aj z ďalších zdrojov. Tento Arbitrážny tribunál je prvý dočasný arbitrážny tribunál, ktorý vznikol podľa takzvaného Siedmeho dodatku Dohovoru po nadobudnutí účinnosti Dohovoru, ale jeho konanie bolo v rozpore s očakávaním a predpovedami tvorcov Dohovoru, čím vytvorili zlý precedens a neslýchaný prípad v dejinách medzinárodného práva. Správanie tohto arbitrážneho tribunálu dokazuje, že vnucovanie arbitráže môže len ťažko dospieť k úspechu, a táto arbitráž zlyhala.

Nakoniec by som rád zdôraznil, že neprijatie a neúčast Číny na arbitrážnom konaní je ochrana medzinárodného práva a regionálnych predpisov v súlade s právom, a nebude žiadnym spôsobom poškodiť medzinárodnú reputáciu Číny. Medzinárodné právo dáva každej krajine právo nezávisle si vybrať spôsob riešenia sporov. *Dohovor OSN o morskom práve* ustanovil, že ich členské krajiny majú právo vylúčiť z povinných postupov riešenia sporov tie, ktoré majú donucovaciu povahu. Čína a desať krajín ASEAN podpísali *Deklaráciu o správaní sa strán v Juhočínskom mori*, ktorá výslovne stanovuje, že krajiny, ktoré sa priamo zúčastňujú, budú riešiť konkrétne spory prostredníctvom dialógu a rokovaní. Neprijatie a neúčast Číny na arbitrážnom konaní vyplýva z medzinárodného práva, plne zodpovedá normám a pravidlám medzinárodného morského práva a je plne v súlade so zákonom. Takzvané rozhodnutie, ktoré vyniesol Arbitrážny tribunál, napáda legitímne práva čínskej strany, spochybňuje normy medzinárodného práva o rešpektovaní zvrchovanosti a územnej celistvosti, poškodzuje vážnosť a integritu systému medzinárodného morského práva a narušuje regionálne pravidlá, ktoré ustanovila *Deklarácia o správaní sa v Juhočínskom mori*. Založenie Arbitrážneho tribunálu nemá právnu podstatu, v tomto prípade nemá právo jurisdikcie, jeho rozhodnutie rozširuje a prekračuje právomoci a tak nemôže nadobudnúť žiaden právny účinok.

Chcem predovšetkým poukázať na to, že stále viac krajín a odborníkov, najmä z oblasti medzinárodného práva, vyjadrilo voči tomuto prípadu obavy a pochybnosti. Vyše šesťdesiat krajín verejne prejavilo pochopenie a podporu postojú a uhla pohľadu čínskej strany, medzi ktorými sú aj osobnosti z oblasti práva zo Slovenska. V deň oznámenia rozhodnutia arbitrážneho konania, 12. júla, mi jeden slovenský priateľ napísal list, v ktorom podporuje Čínu pri obrane svojho teritória a zvrchovanosti. Ďalšia priateľka napísala článok, v ktorom vyjadrila rozhorčenie z konania Filipín a Arbitrážneho tribunálu. Týmto hlasom spravodlivosti by mala medzinárodná spoločnosť pozorne načúvať.